

บทคัดย่อ

ชื่อผลงาน การพัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อใน รพ.สต.เครือข่ายโรงพยาบาลห้วยพลู

ชื่อผู้วิจัย ภคปภา รัตนภักดี ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์มือถือ 081-4212140 อีเมล pakapapa@hotmail.com

สถานที่ปฏิบัติงาน งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โรงพยาบาลห้วยพลู

บทนำ

การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในสถานบริการเป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากการป้องกันความรุนแรงการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการรักษาพยาบาล และลดอัตราการตายด้วยการติดเชื้อในสถานพยาบาล การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไม่ได้มีเพียง ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ แต่รวมถึงการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในสิ่งแวดล้อมด้วย โดยปัญหาที่พบในโลก คือ การติดเชื้อจากการรับบริการในสถานพยาบาล ส่งผลให้เกิดการเสียชีวิต พิกัด เสียรายได้ ปัญหาที่พบในประเทศไทยก็เช่นกัน สำหรับในจังหวัดนครปฐมมีนโยบายระดับจังหวัดในการพัฒนาระบบการป้องกันการติดเชื้อในสถานพยาบาลในเรื่อง การทำให้ปราศจากเชื้อ การล้างมือ โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2551 – 2555 ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในเครือข่ายห้วยพลูที่มีรพ.สต. จำนวน 12 แห่ง จึงได้นำนโยบายของโรงพยาบาลลงสู่การปฏิบัติ โดยทางโรงพยาบาลจะเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ การจัดการรับส่งเครื่องมือมาทำให้ปราศจากเชื้อ และการรับขยะติดเชื้อมากำจัด โดยบริษัทเอกชนตั้งแต่ ปี 2552 เป็นต้นมา แต่พบว่ารพ.สต.แต่ละแห่งยังปฏิบัติไม่เหมือนกัน และไม่ได้ตามมาตรฐานการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ในเรื่องการใช้ผ้าห่อเครื่องมือขาดมีรู ผ้าไหม้ การจัดเก็บเครื่องมือปราศจากเชื้อไม่ถูกต้อง การนำของพลาสติกกลับมาใช้ใหม่หลายครั้ง การแช่น้ำยาทำลายเชื้อโดยที่ไม่มีความรู้ และรพ.สต.ที่มีเครื่องนึ่งเองยังไม่มีทดสอบประสิทธิภาพการทำให้ปราศจากเชื้อโดยการทำ Spore test และในประเด็นการจัดการขยะติดเชื้อของรพ.สต. ที่มีปริมาณขยะติดเชื้อเฉลี่ย 2 กิโลกรัม/สัปดาห์ ปัญหาที่พบคือ เรื่องการแยกประเภทไม่ถูกต้อง ภาชนะรองรับไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบการจัดการทำให้ปราศจากเชื้อ และการจัดการขยะติดเชื้อ โดยการเป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนส่วนขาด และดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2555 –30 กันยายน 2557

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

พัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อใน รพ.สต. เครือข่ายโรงพยาบาลห้วยพลู

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ในรพ.สต. ในเครือข่ายโรงพยาบาลห้วยพลูทั้ง 12 แห่ง ระยะเวลา พฤษภาคม 2555 – 30 กันยายน 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชิ้นคือ แบบบันทึกการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อใน โรงพยาบาล แบบบันทึกน้ำหนักขยะติดเชื้อ และกล้องถ่ายรูป

การเก็บข้อมูลวิจัย ดำเนินการดังนี้ คณะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง โดยเก็บ 3 ระยะ

1. ก่อนการพัฒนาระบบ โดยวางแผนการลงเยี่ยมหน่วยงานทั้ง 12 แห่งเพื่อหาส่วนที่ยังขาดของมาตรฐาน

- ระหว่างการพัฒนาระบบ ในเดือน สิงหาคม 2555 ได้สนับสนุนผ้าห่อเครื่องมือ 140 เส้น ขนาด 24x24 ให้รพ.ศต. ละ 50 ผืน การให้ความรู้ที่หน้างานในประเด็นที่พบปัญหา และวางระบบร่วมกันกับหน่วยงานการจัดทำคู่มือ การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อที่จำเป็นสำหรับ รพ.ศต. ในเดือน มกราคม 2556
- หลังจากพัฒนาเรียบร้อยแล้วเสร็จในช่วงเดือน มิถุนายน 2556 ลงตรวจเยี่ยมโดยทีมระบบงานสำคัญ โดยตรวจสอบ ความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ ก่อนนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยและคณะกรรมการเป็นผู้เก็บข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไป วิเคราะห์โดยคิดเป็นร้อยละ

ผลการศึกษา

พบว่ารพ.ศต.จำนวน 12 แห่ง ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติได้ร้อยละ 100 มีทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ น้ำยา Antiseptic ที่แบ่ง ออกใช้งานแล้ว ต้องเปลี่ยนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ,มีการระบุวันผลิตและวันหมดอายุ, บุคลากรทุกระดับทราบ Flow การจัดการ แยก/เก็บ/ขนย้ายขยะมูลฝอยทุกประเภท, มีภาชนะใส่ของแหลมคมที่เหมาะสม และระบุประเภท “ภาชนะใส่ของ แหลมคม”, ที่งัดเข็มในภาชนะทิ้งของมีคมโดยเฉพาะ, ที่งัด Lanset, Hct. Tube, ใบมีด ที่ใช้แล้วในภาชนะทิ้งของมีคม และพบว่า โอกาสพัฒนาส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามเรื่องน้ำยา NSS ที่เปิดใช้แล้ว ให้เปลี่ยนทุก 24 ชั่วโมง ร้อยละ 100 รองลงมาในเรื่องน้ำยา ทำลายเชื้อมีการระบุชื่อน้ำยาและวันหมดอายุตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 66.66 และในเรื่องมีการตรวจสอบวันหมดอายุ ของอุปกรณ์ทำให้ปราศจากเชื้อตามกำหนดเวลา, จัดสถานที่เก็บเครื่องมือปราศจากเชื้อเป็นสัดส่วน สะอาด ไม่มีฝุ่นหรือคราบ สกปรก ร้อยละ 25

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานประจำ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า รพ.ศต.บางแห่งมีการพัฒนาการป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ใน เกณฑ์ที่ดี ถือว่าการให้ความรู้ ประจำปี การนิเทศ และการสอนหน้างานทำให้บุคลากรเข้าใจมากขึ้น ถึงแม้ยังไม่สามารถทำให้ ทุกรพ.ศต.พัฒนาได้ในระดับเดียวกันก็ตาม โอกาสพัฒนาในครั้งต่อไปก็ต้องพิจารณาส่วนขาดเฉพาะ รพ.ศต.นั้นๆ เพื่อ วางแผนปฏิบัติการในการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับแต่ละหน่วยงาน

บทเรียนที่ได้รับ

การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการพัฒนามีส่วนสำคัญ และความชัดเจน การสนับสนุนจริงจัง และต่อเนื่องของ โรงพยาบาลแม่ข่ายมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบคุณภาพต่างๆได้ การสอนหน้างานจะได้แก้ไขปัญหเฉพาะหน่วยงาน ได้ ดี และการร่วมกันปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความตั้งใจที่จะทำงานวิจัยโดยศึกษาปัญหาจากงานประจำ ครอบคลุมทั้งเครือข่ายในบริบทของ โรงพยาบาลชุมชน ผู้การ ค้นหาคำตอบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาระบบให้ได้ตามมาตรฐานตามความเหมาะสมของ หน่วยงาน เพื่อที่จะนำมาพัฒนาดูแลผู้ป่วยให้ดีขึ้น

การสนับสนุนที่ได้รับจากผู้บริหารและหน่วยงาน/องค์กร

ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานมีการเรียนรู้ ให้แรงเสริม แรงบันดาลใจในการทำวิจัย อีกทั้งการทำงานเป็นทีม ของคณะกรรมการทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- นโยบายสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมเรื่องบริการสะอาด 2551-2555

2. สมหวัง ด่านชัยวิจิตร. วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล. สมหวัง ด่านชัยวิจิตร
บรรณาธิการ พิมพ์ ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อักษรสมัย 2548.